

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการทดลองพบว่าการใช้สัญญาเงื่อนไขสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของนักเรียนในชั้นเรียนได้ ทั้งจะเห็นได้จากค่าเฉลี่ยของจำนวนช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนตลอดการทดลองทั้ง 4 ระยะของผู้รับการทดลองทั้ง 5 คน ในระยะที่ 1 ของการทดลองหรือระยะเสันฐาน เป็นระยะที่ยังไม่มีการใช้สัญญาเงื่อนไขในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียน การเรียนการสอนและการบันทึกพฤติกรรมรบกวนไปตามปกติ จำนวนช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของผู้รับการทดลองคนที่ 1-5 เฉลี่ย 42.2, 33.8, 66.88, 46.78 และ 33.56 ช่วงเวลาต่อ 30 นาทีของการสังเกตตามลำดับ แต่ในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นระยะของการนำสัญญาเงื่อนไขมาใช้ในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียน ปรากฏว่าจำนวนช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของผู้รับการทดลองคนที่ 1-5 โดยเฉลี่ยลดลงเป็น .4, .88, 4, 2 และ 1 ช่วงเวลาต่อ 30 นาทีของการสังเกตตามลำดับ และเพื่อให้ทราบอย่างแน่ชัดว่าการลดลงของพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของผู้รับการทดลองทั้ง 5 คนนั้นเป็นผลเนื่องมาจากการใช้สัญญาเงื่อนไข จึงทำการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ซึ่งระยะนี้เป็นระยะที่สามของการทดลอง การดำเนินการในระยะนี้กระทำเช่นเดียวกับระยะที่ 1 ของการทดลอง ปรากฏว่าจำนวนช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของผู้รับการทดลองคนที่ 1-5 โดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 48.86, 28.63, 88.13, 59 และ 63 ช่วงเวลาต่อ 30 นาทีของการสังเกตตามลำดับ และเพื่อเพิ่มความชัดเจนของการทดลองว่าการลดลงของพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียนของผู้รับการทดลองทั้ง 5 คนนั้น เกิดจากการใช้สัญญาเงื่อนไขจึงนำสัญญาเงื่อนไขมาใช้กับผู้รับการทดลองทั้ง 5 คนอีกครั้ง ในการทดลองระยะที่ 4 ซึ่งเป็น

ระยะเวลาดำเนินการ เช่นเดียวกับระยะที่ 2 ปรากฏว่าผู้รับการทดลองคนที่ 1 ไม่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาเลยตลอดการทดลองระยะที่ 4 และจำนวนช่วงเวลาของการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาของผู้รับการทดลองคนที่ 2-5 โดยเฉลี่ยลดลงเป็น 5.38, 7.88, 1.33 และ 2.29 ช่วงเวลาต่อ 30 นาทีของการสังเกตตามลำดับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการทดลองทั้ง 4 ระยะ แสดงให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพของสัญญาเงื่อนไขในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียน ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับการทดลองได้ตระหนักถึงข้อตกลงในสัญญาเงื่อนไขซึ่งระบุถึงพฤติกรรมและผลกรรมไว้อย่างชัดเจน และเมื่อผู้รับการทดลองกระทำตามข้อตกลงในสัญญาก็ได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แบนดูรา ที่กล่าวว่า การที่มนุษย์เลือกที่จะแสดงพฤติกรรมหรือไม่นั้น มีผลมาจากการคาดหวังถึงผลกรรมที่จะได้รับจากการแสดงพฤติกรรมนั้น เป็นการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม มนุษย์จะเลือกกระทำเฉพาะพฤติกรรมที่ได้รับสิ่งที่พึงพอใจหรือการเสริมแรง และจะงดหรือลดการกระทำพฤติกรรมที่ได้รับการลงโทษหรือผลกรรมที่ไม่พึงพอใจ (Bandura 1977 : 28) ฮิลการ์ดและบาวเวอร์ ก็กล่าวในทำนองเดียวกันว่าการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ได้รับการเสริมแรงก็มีแนวโน้มที่การกระทำนั้นจะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่ได้รับการเสริมแรงก็มีแนวโน้มที่จะลดลงและหายไปในที่สุด (Hilgard and Bower 1966 : 111) ไวท์-แบลคเบอร์น, เซมบ์ และเซมบ์ (White-Blackburn, Semb and Semb 1977 : 312) ได้ทำการวิจัยซึ่งได้ผลสอดคล้องกับคำกล่าวของ แบนดูรา, ฮิลการ์ดและบาวเวอร์ คือ ทดลองใช้สัญญาเงื่อนไขในการลดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและเพิ่มความสนใจในการเรียนของเด็กเกรด 6 จำนวน 6 คน โดยแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 3 คน คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เด็กในกลุ่มทดลองได้รับการทำสัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคล ส่วนเด็กกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการทำสัญญาเงื่อนไข เด็กกลุ่มทดลองจะทำสัญญากับอาจารย์ผู้สอนที่ระบุถึงพฤติกรรมที่เขาต้องกระทำและผลกรรมที่จะได้รับ โดยเด็กสามารถที่จะเลือกรางวัลและกษลงโทษที่จะได้รับได้ด้วย ผลการทดลองพบว่า เด็กในกลุ่มทดลองทำงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละวันไ้มากขึ้น และเรียบร้อยกว่าเดิม คะแนนทดสอบแต่ละสัปดาห์เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดน้อยลง เช่นเดียวกับกับ เคลลีและสโตคส์ (Kelly and Stokes 1982 : 447-454) ก็ได้ทำการทดลองใช้สัญญาเงื่อนไขในการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียนจำนวน 13 คน โดยในระยะสั้นฐาน เด็กแต่ละคนจะทำงาน

ที่อาจารย์มอบหมายลงในสมุด อาจารย์จะตรวจให้คะแนนและบันทึกจำนวนข้อของงานที่เด็กทำได้ถูกต้องเอาไว้ และเมื่อถึงระยะของการทำสัญญาเงื่อนไข อาจารย์จะทำสัญญากับเด็กแต่ละคนโดยสัญญาจะระบุถึงจำนวนข้อของงานที่เด็กทำได้ถูกต้องและสิ่งตอบแทนที่จะได้รับ ถ้าทำถูกมากก็จะได้รับสิ่งตอบแทนมาก การทดลองนี้ใช้การ ทดลองแบบสลับกลับ (Reversal or ABAB design) ผลการ ทดลองพบว่าในระยะ ของการ ทำสัญญาเงื่อนไข เด็กสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายถูกต้องมากกว่าในระยะที่ไม่มีการใช้สัญญาเงื่อนไข

สัญญาเงื่อนไขที่ใช้กับผู้ร่วมการทดลองมีการ ใช้การ ลงโทษร่วมกับการ เสริมแรง การ ลงโทษที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ใช้วิธีหักคะแนนซึ่งเป็น เบี้ยอรอดการที่ผู้ร่วมการ ทดลองแต่ละคนได้รับ ทั้งนี้เพื่อต้องการ เพิ่มประสิทธิภาพของสัญญาเงื่อนไขในการลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาในชั้นเรียน แมคเออเลย์และแมคเออเลย์ กล่าวว่าการ เสริมแรงถ้าใช้ร่วมกับ การ ลงโทษ การ ลงโทษจะช่วยระงับพฤติกรรม ของบุคคลได้ชั่วระยะหนึ่งและการ เสริมแรงทางบวกจะช่วยให้พฤติกรรมที่ดีมีโอกาพัฒนาขึ้น (McAuley and McAuley 1977 : 51) คาสดิน ก็กล่าวสอดคล้องกับแมคเออเลย์และแมคเออเลย์ ว่าวิธีใช้การลงโทษที่ดีที่สุดคือ การใช้การลงโทษร่วมกับการ ใช้แรงเสริมทางบวก ทั้งนี้เนื่องจากการลงโทษจะเป็นสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมที่ไม่ดีนั้นหยุดยั้งลงแต่ไม่ได้ช่วยสร้างพฤติกรรมที่ดีขึ้นมาแทน แรงเสริมทางบวก เป็นสิ่งที่จะช่วยในการ พัฒาพฤติกรรมที่ เหมาะสมขึ้นมาทดแทนพฤติกรรมที่หยุดยั้งไว้ (Kazdin 1980 : 193) และนอกจากนี้สัญญาเงื่อนไขยังระบุถึงรางวัลพิเศษ (Bonus) ซึ่งคาสดิน กล่าวว่ารางวัลพิเศษนี้จะ เป็นตัวช่วยเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้เป็นระยะเวลานาน ในกรณีที่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ ๆ ถ้าต้องการให้พฤติกรรมนั้นคงทนก็สามารถใช้รางวัลพิเศษช่วยได้ (Kazdin 1980 : 149-150) มีผู้ทำการ ศึกษาโดยทำการ ทดลองที่ได้ผลสอดคล้องกับคำกล่าวของ แมคเออเลย์และแมคเออเลย์ และคาสดิน คือ มานน์ (Mann 1972 : 73-78) ได้ทดลองลดน้ำหนักโดยใช้สัญญาเงื่อนไขกับผู้รับการทดลอง 7 คน โดยสัญญาที่ทำนั้นระบุถึงสิ่งมีค่าหรือเงินที่ เขาจะได้รับเมื่อสามารถ

ลดน้ำหนักได้เท่ากับที่ระบุไว้ในสัญญาภายในเวลาที่กำหนดซึ่งเป็นการเสริมแรง และจะต้องเสียสิ่งมีค่าหรือเงินเมื่อไม่สามารถลดน้ำหนักได้เท่ากับที่ระบุในสัญญาในช่วงเวลาที่กำหนดซึ่งเป็นการลงโทษ สัญญาระบุผลกรรมที่จะให้แก่ผู้รับการทดลอง เป็น 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ผลกรรมในทันที จะให้เมื่อผู้รับการทดลองสามารถลดน้ำหนักได้ 2 ปอนด์ในระยะทดลอง โดยเทียบกับน้ำหนักในระยะเส้นฐาน จะได้สิ่งมีค่า 1 ชิ้น จากผู้ทดลอง และจะได้อีก 1 ชิ้นเมื่อสามารถลดน้ำหนักได้อีกทุก ๆ 2 ปอนด์ โดยเทียบจากน้ำหนักที่ซึ่งครั้งสุดท้ายหลังจากได้รับแรงเสริม แต่ถ้าผู้รับการทดลองน้ำหนักเพิ่มขึ้น 2 ปอนด์ ก็จะต้องเสียของมีค่า 1 ชิ้นและจะเสียอีกครั้งละ 1 ชิ้น เมื่อน้ำหนักเพิ่มขึ้นทุก ๆ 2 ปอนด์ โดยเทียบจากการซึ่งครั้งสุดท้ายหลังจากได้รับการลงโทษ ระยะที่ 2 เป็นระยะของการให้ผลกรรมเมื่อครบ 2 สัปดาห์คือเมื่อเริ่มระยะทดลองได้ 2 สัปดาห์แล้ว ผู้ร่วมการทดลองคนใดสามารถลดน้ำหนักได้มากที่สุด จะได้รับของมีค่าอีก 1 ชิ้น ซึ่งคือรางวัลพิเศษ (Bonus) และคนอื่น ๆ จะต้องเสียของมีค่า 1 ชิ้นเป็นการลงโทษ ระยะที่ 3 เป็นผลกรรมเมื่อสิ้นสุดการทดลองคือ เมื่อผู้ร่วมการทดลองสามารถลดน้ำหนักได้ตามจำนวนที่ระบุในสัญญาของแต่ละคน ก็จะได้รับเงินหรือสิ่งมีค่าอีก 1 ชิ้น และนอกจากโปรแกรมลดน้ำหนักได้ ผลของการใช้การทดลองแบบสลับกลับ (Reversal or ABAB design) พบว่า ผู้ร่วมการทดลองทุกคนน้ำหนักลดลงในระยะของการใช้สัญญาเงื่อนไข และน้ำหนักเพิ่มขึ้นในระยะที่ไม่มีการใช้สัญญาเงื่อนไข

นอกจากประสิทธิภาพของสัญญาเงื่อนไขดังกล่าวแล้วในการทำสัญญาเงื่อนไขยังเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรับพฤติกรรมมีโอกาสเลือกผู้ทำสัญญา และก่อให้เกิดความใกล้ชิดกับผู้ทำสัญญาด้วย (Kazdin 1980 : 154) แมคโดนัลด์, กัลลิมอร์ และแมคโดนัลด์ (Macdonald Gallimore and Macdonald 1970 : 175-182) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำสัญญาเงื่อนไขกับบุคคลที่มีความสำคัญต่อตัวเด็กเอง โดยนำการทำสัญญาเงื่อนไขมาลดพฤติกรรมรวมการหนีเรียนของเด็กระดับมัธยม ผู้ทดลองเปิดโอกาสให้เด็กเลือกทำสัญญากับบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็ก เช่น บิดามารดา อาจารย์ ก่อนการทดลองเด็กขาดเรียนประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ของเวลาเรียน แต่เมื่อได้ทำสัญญาเงื่อนไขแล้วเด็กเข้าเรียนในชั้นเรียนมากกว่าเดิม และการที่เด็กมีโอกาสในการทำสัญญาร่วมกับผู้ใหญ่ทำให้การ

ปรับพฤติกรรมได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเด็กสามารถที่จะเลือกทำตามข้อตกลงในสัญญาที่เหมาะสม
 กับความสามารถของตน สจวต (Schwartz 1977 : 645-655) ได้ทดลองนำการทำ
 สัญญาเงื่อนไขมาใช้ในการเพิ่มความสามารถในการอ่านของเด็กเกรด 7 จำนวน 260 คน
 ที่มีคะแนนทดสอบการอ่านก่อนการทดลองใกล้เคียงกัน แบ่งผู้รับการทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม
 คือกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เด็กกลุ่มทดลองได้รับการทำสัญญาเงื่อนไขและสามารถเลือก
 หนังสือในการอ่านเพื่อเพิ่มความสามารถในการอ่านได้ ผลการทดลองพบว่า เด็กในกลุ่ม
 ทดลอง มีคะแนนทดสอบของการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมเมื่อสิ้นสุดการทดลอง

จากการทดลองของผู้วิจัย และงานวิจัยที่ใช้สัญญาเงื่อนไขให้ผลสอดคล้องกัน คือ
 การทำสัญญาเงื่อนไข สามารถนำมาใช้ในการลดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย